

Munn- og tannhelse

Lunsjwebinar 11.03.2026

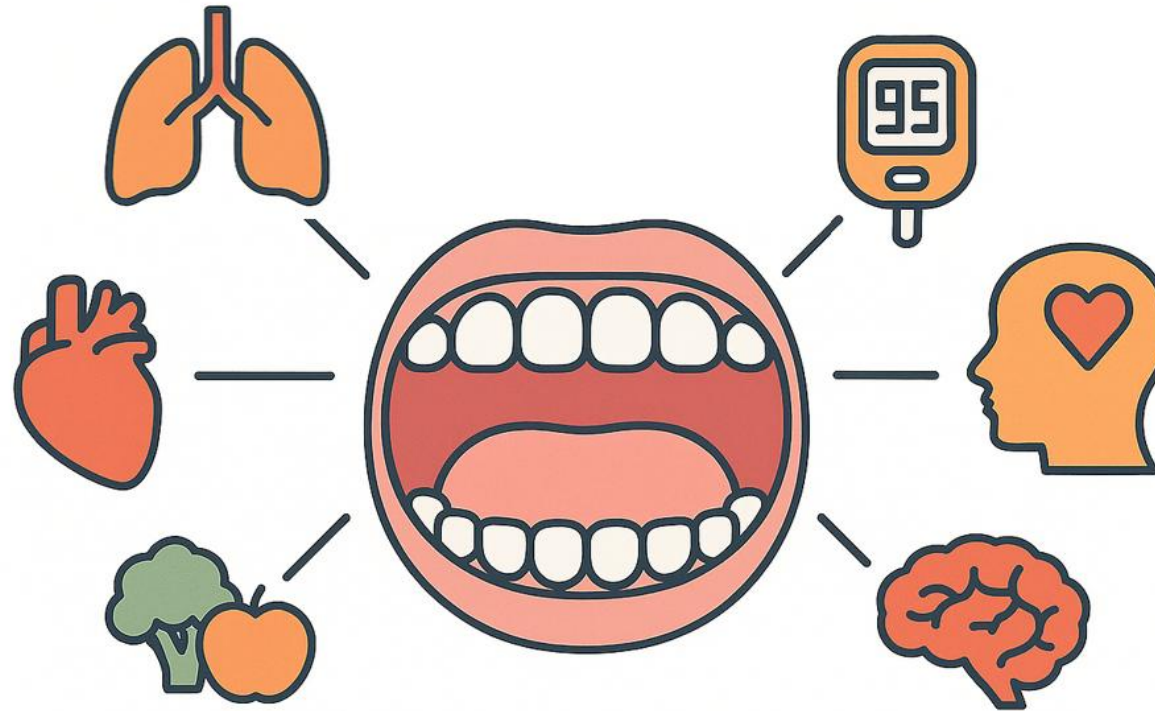
Ellen Thea Gjølseth Dalbak

Tannlege Brumunddal tannklinikk

Master i tjenesteutvikling til eldre, VID 2020

Stipendiat forskningssenter for aldersrelatert funksjonssvikt og sykdom (AFS)

Hvorfor er det så viktig med god munnhelse?

Innlandet
fylkeskommune

Ernæring og oral helse ved demens - Helsedirektoratet

Sjögren P, Nilsson E, Forsell M, Johansson O, Hoogstraate J. A systematic review of the preventive effect of oral hygiene on pneumonia and respiratory tract infection in elderly people in hospitals and nursing homes: effect estimates and methodological quality of randomized controlled trials. J Am Geriatr Soc. 2008 Nov;56(11):2124-30. doi: 10.1111/j.1532-5415.2008.01926.x. Epub 2008 Sep 15. PMID: 18795989.

Daly B, Thompsell A, Sharpling J, Rooney YM, Hillman L, Wanyonyi KL, White S, Gallagher JE. Evidence summary: the relationship between oral health and dementia. Br Dent J. 2018 Jan;223(11):846-853. doi: 10.1038/sj.bdj.2017.992. Epub 2017 Dec 1. PMID: 29192686.

Kunnskapsoppsummering om sammenheng mellom oral helse og generell helse

Hva er god munnhelse?

1. Ikke har smerter, ubehag eller alvorlige lidelser i munnhulen
2. Tilfredsstillende tyggefunksjon
3. Kommunisere og ha sosial omgang uten problemer som skyldes tennene

Foto: shutterstock

Foto: privat

[God klinisk praksis i tannhelsetjenesten, helsedirektoratet](#)

Ansvarsfordeling

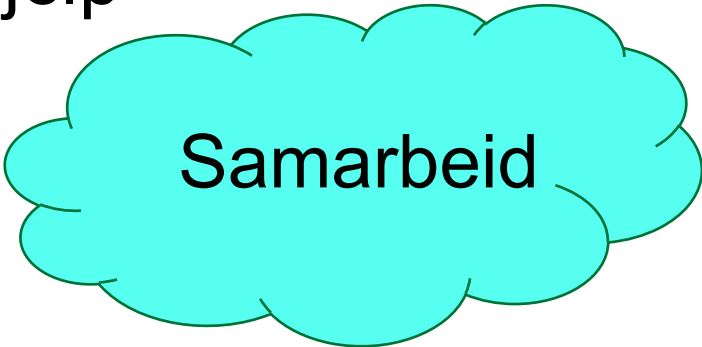
Den offentlige tannhelsetjenesten

- Organisere forebyggende tiltak
- Gi regelmessig og oppsøkende tilbud
- Nødvendig tannhelsehjelp

[Lov om tannhelsetjenesten
\(tannhelsetjenesteloven\) -
Lovdata](#)

Pleie- og omsorgstjenesten

- Grunnleggende behov:
 - Ivareta munnhygiene
 - Nødvendig tannhelsehjelp

Samarbeid

[Forskrift om kvalitet i pleie- og
omsorgstjenestene - Lovdata](#)

Utfordringer med å gjennomføre munnstell hos personer med omsorgsbehov

- Pasienter som nekter

Munnen er et privat område – intimsone/sårbarhetssone

- Kunnskap og holdninger

Munnen et lite prestisjefylt område?

- Tid

Svensli, G., Flåskjer, A., Ryste, T. O., & Helberget, L. (2019). Munnstell er en forsømt sykepleieoppgave. *Sykepleien*, 107(78077), 78077.

Aronsen, C. K. (2022). Kommunene må ta større ansvar for munnhelsen til pasienter med demens. *Sykepleien*, 110(90323), 90323.

Göstemeyer G, Baker SR, Schwendicke F. Barriers and facilitators for provision of oral health care in dependent older people: a systematic review. *Clin Oral Investig*. 2019 Mar;23(3):979-993. doi: 10.1007/s00784-019-02812-4. Epub 2019 Feb 1. PMID: 30707299.

Innlandet
fylkeskommune

Vurderinger hvis pasienten ikke vil

Selvbestemmelse

- Hvilke rutiner har pasienten hatt?
- Hva ville pasienten valgt dersom pasienten hadde vært kognitivt frisk?
- Hvordan jobber dere med andre situasjoner?

Systematisk kartlegging, observasjon og oppfølging

1. Kartlegge

Egne tenner, kroner, broer, helprotese, delprotese, implantat

- Rett tiltak til rett tid
Individuelle tiltak.

2. Observasjon

Vond lukt, belegg, matrester

3. Oppfølging

Sørge for å ha riktig utstyr tilgjengelig

- Dokumentasjon/journalføring er viktig! **Hva fungerer**
Hva fungerer ikke

Rettigheter

- Eldre og langtidssyke i institusjon (C1)

Gjelder både kommunale og private institusjoner. Pasienten har et vedtak fattet av kommunen om plass på institusjon.

- Eldre og langtidssyke i hjemmesykepleien (C2)

Velferdsteknologi

*For å ha rett til gratis tannhelsetjenester, må hjemmesykepleien ytes **minst én gang i uken over en periode på tre måneder eller mer**, jf. forskrift om vederlag for tannhelsetjenester i den offentlige tannhelsetjenesten § 2.*

Hvis tannbehandlingen pasienten trenger har sammenheng med, eller påvirker, den sykdommen som pasienten behandles for, skal nødvendig tannhelsehjelp være **gis fra første dag.**

Hjelpemidler

- [Håndbok i munn- og tannstell \(TkMidt\)](#)
- [Tann- og munnhelse \(aldring og helse\)](#)
- [Hvordan kan en med demens oppfatte tannpuss? \(Tannhelse Rogaland FKF\)](#)
- [Stream Daglig munnstell til besvær? by VeilederPOD](#)

CHARLOTTE KONRADSDATTER ARONSEN

Munnstell og munnhelse hos eldre pasienter

EN LÆREBOK

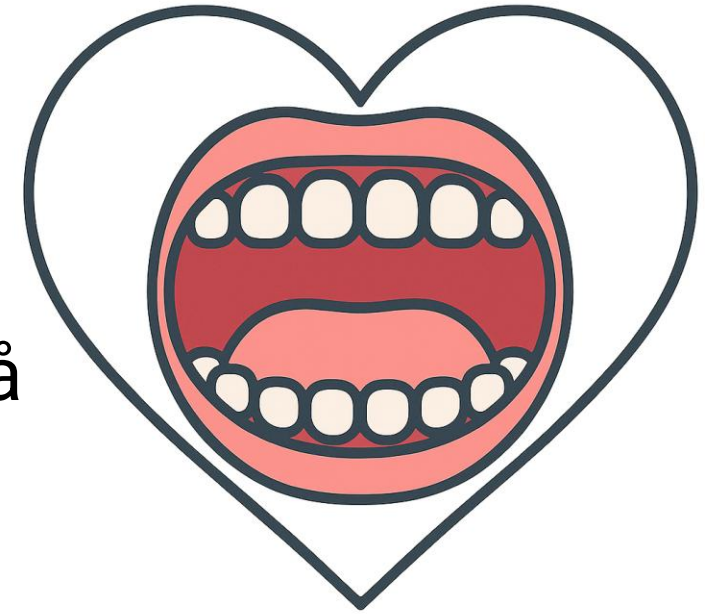
GYLDENDAL

Innlandet
fylkeskommune

Hva bør vi gjøre?

- Forebygge!!!
- Sikre gode rutiner på individnivå og systemnivå

Å følge opp munnhelsen er en viktig del av en helhetlig eldreomsorg

Takk for oppmerksomheten

ellen.thea.gjelseth.dalbak@innlandetfylke.no

ellen.thea.gjelseth.dalbak@sykehuset-innlandet.no